

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-655

20.6.2025

Gjensidige Forsikring ASA

Retts hjelp

Twist om vedtak om tvungen forvaltning av sikredes uføretrygd – økonomisk interesse?

Nav fattet vedtak om at sikredes uføretrygd skulle forvaltes under tvungen forvaltning, og anke til Trygderetten førte ikke frem. Sikrede hadde retts hjelpforsikring i foretaket og ba om dekning av advokatutgifter for å få overprøvd vedtaket i domstolen. Foretaket avsto retts hjelpdekning fordi det ikke var dokumentert en økonomisk interesse i saken. Det påpekte at uføreytelsens størrelse ikke var endret. Sikrede var uenig og hevdet det bl.a. måtte anerkjennes at økonomisk handlefrihet og retten til selv å disponere egne midler utgjorde en økonomisk interesse med reell verdi. Nemndas flertall kom til at retten til egen forvaltning av uføretrygd i seg selv ikke hadde noen økonomisk verdi.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav på retts hjelpdekning for twist knyttet til vedtak om at uføretrygd skal gjøres til gjenstand for tvungen forvaltning, herunder spørsmål om det foreligger økonomisk interesse.

Sikredes retts hjelpforsikring omfatter rimelige og nødvendige utgifter til retts hjelp når sikrede er part i twist. Vilårene angir imidlertid at «Erstatningen er under enhver omstendighet begrenset til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken».

Sikrede anmodet 4.2.25 via advokat om dekning av advokatutgifter under retts hjelpforsikringen. Det ble opplyst at tvisten gjaldt offentlig forvaltningsvedtak, at sikrede ville ta ut søksmål fordi en anke til Trygderetten ikke hadde ført frem, samt at krav var fremsatt 16.10.24 og bestridt 6.12.24, jf. Trygderettens kjennelse. På spørsmål om «hva er det økonomiske kravet eller hva forventes det å være?» var svaret «288 000».

Slutningen i Trygderettens kjennelse av 3.12.24 anga at «Vedtak truffet av Nav klageinstans den 11. mars 2024 stadfestes». Videre anga kjennelsen at saken gjaldt «Tvungen forvaltning av uføretrygd, jf. folketrygdloven §22-6», og at Nav klageinstans, etter klage fra sikrede, hadde stadfestet vedtak fattet av Nav arbeid og ytelser 26.7.23 om tvungen forvaltning av sikredes uføretrygd.

Foretaket etterspurte 26.2.25 dokumentasjon på den økonomiske interessen i saken. Sikrede svarte 27.2.25 at:

Det fremgår av vedtaket at uføretrygden er lagt under tvungen forvaltning av Nav i ett år. Den månedlige utbetalingen av uføretrygden er 24 348 kr, og vedtaket gjelder en årlige uføretrygden på 292 176 kr. Den økonomiske interessen er dermed 292 176 kr.

Foretaket informerte 21.3.25 om at retts hjelpdekning ikke kunne innvilges, og ga følgende begrunnelse:

Det er vel ikke slik at sikrede ikke lenger får utbetalt uføretrygden fra NAV? Vi kan ikke se at selve uføretrygden kan anses som den økonomiske interessen i saken. Slik vi forstår det, gjelder ikke tvisten hva

sikrede får utbetalt i uføretrygd. Hadde det vært slik at vedtaket gjaldt at sikrede skulle fått mindre uføretrygd enn det hun får i dag, ville differansen vært den økonomiske interessen, ettersom differansen ville vært det sikrede risikerte å tape dersom hun ikke hadde vunnet frem.

Ettersom uføretrygden er den samme, men tvisten dreier seg om forvaltning av selve uføretrygden, kan vi ikke se at det er riktig å sette totalsummen for sikredes uføretrygd som den økonomiske verdien av tvisten.

Slik vi ser det, er det per dags dato ikke dokumentert en økonomisk interesse i saken. Før dette er dokumentert, kan vi ikke innvilge rettshjelpsdekning.

Imøteser nevnte dokumentasjon.

På vegne av sikrede ble det 4.4.25 sendt klage til Finansklagenemnda.

Sikrede krever dekning for rettshjelp og anfører at vedtaket utgjør et klart økonomisk og rettslig inngrep i hennes disposisjonsrett, og gjelder en økonomisk interesse som omfattes av rettshjelpdekningen. Vedtaket innebærer at hun ikke får disponere egne midler til tross for at ytelsen formelt utbetales i hennes navn. Det er ikke bare spørsmål om beløpet, men om retten til å bestemme over egne midler. Dette har stor betydning for hennes økonomiske handlefrihet og personlige integritet. Forvaltningen gjelder hele hennes månedlige ytelse på kr 24 348, tilsvarende kr 292 176 årlig, og det foreligger derfor en reell og konkret økonomisk interesse fordi hun ved manglende rettshjelpdekning blir avskåret fra å overprøve Trygderettens kjennelse. Vedtaket betyr at sikrede må bruke penger slik det fremgår av Navs forvaltningsplan, og ikke kan omprioritere bruk av egne midler.

Sikredes interesse i saken må vurderes konkret, og det kan ikke kreves at hun dokumenterer et konkret tap. Dette vil være i strid med forsikringens formål. Det at sikrede har forsøkt å omgjøre vedtaket for å få disponert sine midler for å unngå fremtidige tap, uforutsette økonomiske begrensninger og svekket handlefrihet, må være dekningsverdig og ha økonomisk verdi. Dette er i tråd med nemndspraksis, jf. FinKN 2021-771 og 2018-346, hvor det vektlegges faktiske økonomiske følger – ikke bare formelt eierskap til ytelsen.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at det ikke er dokumentert noen økonomisk interesse i tvisten på tvistetidspunktet. Det følger av vilkårene at erstatningen under enhver omstendighet er begrenset til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken. På spørsmål om dokumentasjon har foretaket kun mottatt en kort forklaring om at vedtaket gjelder sikredes årlige uføretrygd på kr 292 176, og at dette dermed er den økonomiske interessen. Utgangspunktet for vurderingen av verdien av den økonomiske interessen i en tvist, er verdien på det tidspunktet tvisten oppstår, jf. FinKN 2024-908, 2024-789, 2021-771, 2019-774 og 2018-346. En mulighet for fremtidig økonomisk interesse er ikke tilstrekkelig, jf. FinKN 2021-771.

Sikrede mottar månedlig kr 24 348 i uføretrygd, og Nav har lagt til grunn at det er behov for tvungen forvaltning av denne ytelsen for å sikre at utgifter til bolig, strøm, medisiner og mat blir dekket. Ytelsen utbetales til og forvaltes av sosialtjenesten ved Nav. Tvisten dreier seg ikke om hvor mye sikrede får utbetalt i uføretrygd, men om at Nav skal forvalte ytelsene for sikrede og sikre at hun ikke misligholder sine betalingsforplikter og havner i økonomiske vanskeligheter.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for utgifter til rettshjelp for tvist om tvungen forvaltning av uføretrygd.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Sikredes forsikring omfatter rimelige og nødvendige utgifter til rettshjelp når sikrede er part i tvist, men «Erstatningen er under enhver omstendighet begrenset til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken».

Det er ikke bestridt at det foreligger en tvist, men foretaket bestrider at sikrede har noen økonomisk interesse i saken.

Nemndas flertall har i FinKN 2024-789 følgende generelle uttalelse om formuleringen «økonomisk interesse»:

Formuleringen 'sikredes interesse i saken' refererer til den underliggende tvisten, som er forsikringstilfellet i rettshjelpforsikring. Hvis tvisten gjelder forhold uten økonomisk verdi, dreier det seg om forsikring av en interesse som ikke har noen økonomisk verdi. Ut fra dette er begrensningen i samsvar med det generelle forsikringsrettslige prinsippet om at en interesse uten økonomisk verdi, ikke kan forsikres, selv om det tapet som dekkes – pådratte kostnader til rettshjelp – i seg selv er en økonomisk interesse. Formuleringen 'begrenset til' betyr at foretaket ikke har noe ansvar hvis tvistegjenstanden ikke har noen økonomisk verdi. Dersom tvisten ikke har noen økonomisk verdi, har sikrede m.a.o. heller ikke krav på rettshjelpsdekning, jf. FinKN 2022-714.

Verdien av tvisten vurderes i utgangspunktet på det tidspunkt tvisten starter, jf. FinKN 2021-771, 2019-744 og 2018-346. En hypotetisk økonomisk verdi er ikke relevant. Dette kan begrunnes med at en hypotetisk verdi ikke gir noe grunnlag for å fastsette foretakets ansvar. Men om en hypotetisk økonomisk verdi dokumenteres underveis i tvisten vil dette utløse foretakets ansvar.

Sikrede hevder saken utgjør en økonomisk interesse som omfattes av rettshjelpdekningen, fordi Navs vedtak er et økonomisk og rettslig inngrep i hennes rett til å disponere egne midler selv om utførelsen utbetales i hennes navn. Retten til å bestemme over egne midler har stor betydning for hennes økonomiske handlefrihet og personlige integritet.

Flertallet forstår vedtaket fra Nav slik at uføretrygden i sin helhet tilfaller sikrede, men at midlene skal utbetales til Nav og administreres ut fra Navs forvaltningsplan. Tvisten gjelder derfor ikke beløpet, men det forhold at sikrede ikke selv får forvalte det. Flertallet kan ikke se at retten til egen forvaltning av uføretrygd i seg selv har noen økonomisk verdi. Tvert om kan det argumenteres med at sikredes egen forvaltning i dette tilfellet har en negativ økonomisk verdi. Det følger av Trygderettens kjennelse at sikrede på tidspunktet Nav søkte om tvungen forvaltning, ikke klarte å disponere uføretrygden, hadde vært i kontakt med sosialtjenesten gjentatte ganger fordi hun hadde brukt opp uføretrygden kort tid etter utbetaling, fra november 2021 til april 2023 hadde fått utbetalt økonomisk nødhjelp (til legemidler, midlertidig botilbud, husleie m.m.) med ca. kr 75 000 fordelt på 38 utbetalinger, samt at hun flere ganger var tilbudt frivillig forvaltning, men ikke ønsket det. Trygderetten vurderte basert på sikredes kontakt med sosialtjenesten fra 2021 at det var sannsynlig at sikrede kunne stå i fare for ikke å kunne betale husleie og strømuttergifter, og at vilkårene om tvungen forvaltning i folketrygdloven § 22-6 første ledd annet punktum var oppfylt.

Det forhold at sikrede muligens selv ville forvalte midlene på annen måte enn Nav er ikke tilstrekkelig til at tvisten har en økonomisk verdi. Det følger av folketrygdloven § 22-6 annet ledd om tvungen forvaltning at «Ytelsen skal disponeres til beste for den som har rett til den».

Ut fra dette mener flertallet det ikke er sannsynliggjort noe økonomisk interesse i denne saken.

Nemndas mindretall, Fanny Helle, bemerker:

Mindretallet mener sikrede må gis medhold.

Etter avtalen har sikrede, som part i en tvist, i utgangspunktet rett til å få dekket rimelige og nødvendige utgifter til advokat. Det er gjort unntak for en rekke tvister som ikke vil være omfattet

av forsikringsdekningen, men tvisten om forvaltning av sikredes uføretrygd rammes ikke av disse.

Når det gjelder vilkåret om at erstatningen under enhver omstendighet er begrenset til den «antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken», er dette en begrensning som er satt under punktet «forsikringssum og egenandel». Slik avtalen er utformet, mener mindretallet at dette vilkåret må forstås som en ramme for forsikringssummen der sikrede er part i en tvist som i utgangspunktet omfattes av forsikringsdekningen. I denne saken vil dermed erstatningen være begrenset til den «antatte økonomiske verdi» av sikredes interesse i å disponere sin egen uføretrygd.

Mindretallet mener i motsetning til flertallet at retten til å disponere egen uføretrygd har en økonomisk verdi for sikrede. Selv om utfallet av tvisten ikke har betydning for størrelsen på uføreytelsen, har den betydning for hvilke økonomiske disposisjoner sikrede har anledning til å foreta. Dersom sikrede når frem med sitt krav, vil hun oppnå handlefrihet som nettopp knytter seg til hennes egen økonomi.

Etter mindretallets syn kan ikke foretaket avslå sikredes krav under henvisning til vilkåret om at erstatningen er begrenset til den «antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken».

Mindretallet har derfor kommet til at sikrede må gis medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).